

Φυγή των νέων από την ύπαιθρο

Μεγάλες ελλείψεις υποδομής σε έργα ανάπτυξης και ευκαιρίες απασχόλησης διώχνουν τη νέα γενιά

ΣΑΦΗΣ και ιδιαίτερα ανησυχητική είναι η τάση φυγής των νέων από την ύπαιθρο. Το γεγονός, βεβαίως, έχει και αιτίες και αφορμές και αυτές είναι που κατέγραψε η έρευνα που διεξήγαγε η RAI Consultants για λογαριασμό του Οργανισμού Νεολαίας Κύπρου. Οι σοβαρότεροι, λοιπόν, λόγοι που ωθούν τους νέους όλο και πιο μακριά από την ύπαιθρο εντοπίζονται στις μεγάλες ελλείψεις υποδομής σε έργα ανάπτυξης, που είτε αφορούν τις ευκαιρίες απασχόλησης και ψυχαγωγίας, είτε ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης.

Ο αντιπρόεδρος του Οργανισμού Νεολαίας Μάκης Γεωργίου, παρουσιάζοντας χθες την έρευνα σημείωσε ότι οι εσωτερικές πληθυσμιακές διακινήσεις προς τις πόλεις αυξάνονται όλο και περισσότερο, με αποτέλεσμα να παρουσιάζεται από τη μια το φαινόμενο της αστυφιλίας, με τις γνωστές δυσμενείς συνέπειες και από την άλλη η ερήμωση της υπαίθρου. Στόχος της έρευνας, είπε, είναι η ανάδειξη των κυριότερων προβλημάτων που αντιμετωπίζει σήμερα η αγροτική κοινότητα και ακολούθως η κατάρτιση προγραμμάτων αναπτυξιακής πολιτικής για αναζωογόνηση των αγροτικών περιοχών. Ο υπουργός Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης Δώρος Θεοδώρου, ο οποίος παρέστη στην παρουσίαση της έρευνας, έκανε λόγο για θνήσκουσες κοινότητες, στην πλειοψηφία των οποίων οι νεότεροι είναι άνω των 65 ετών. Είναι, είπε, απαραίτητη η εμπλοκή όλων των φορέων για επίτευξη μιας ολοκληρωμένης και επιτυχημένης πολιτικής επί του θέματος και δεσμεύτηκε ότι ο ίδιος θα είναι αρωγός στις προσπάθειες του Οργανισμού για βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης στην ύπαιθρο. Επισημάνε όμως, ότι ο Προϋπολογισμός του Οργανισμού Νεολαίας παρουσιάζει πολύ χαμηλό ποσοστό υλοποίησης, προσθέτοντας ότι από το £1,8 εκατ. που παραχωρήθηκαν πέρσι στον Οργανισμό δαπανήθηκαν μόλις τα μισά.

Με βάση τα αποτελέσματα της έρευνας, ένας στους τέσσερις νέους, ηλικίας μεταξύ 15 και 20 ετών, σκοπεύουν να εγκαταλείψουν το χωριό όπου γεννήθηκαν και διαμένουν, μία τάση η οποία εμφανίζεται εντονότερη ανάμεσα σε αυτούς που κατοικούν στις ορεινές και πολλές φορές εγκαταλελειμμένες περιοχές. Τα τελευταία 20 χρόνια το ποσοστό των ατόμων που διαμένουν στην ύπαιθρο μειώθηκε κατά 5,4% (το 1982 στις αγροτικές περιοχές διέμενε το 36,5% του συνολικού πληθυσμού ενώ το 2001 το 31,1%). Το 1992 παρουσιάστηκε μείωση πληθυσμού στις αγροτικές περιοχές ίση με 2,3 άτομα ανά 1000 κατοίκους.

Η μεγαλύτερη μετακίνηση (63,5%) δε, εμφανίζεται στην αγροτική επαρχία της Πάφου. Από την αγροτική επαρχία της Λεμεσού μετακινήθηκε το 56,8% ενώ από αυτήν της Λάρνακας η μετακίνηση άγγιξε το 30,5%. Η έρευνα καταδεικνύει επιπρόσθετα ότι το 8,3% των ατόμων που διαμένουν στην ύπαιθρο είναι μεταξύ των ηλικιών 15-19 ετών, ενώ όσο αυξάνονται οι ηλικίες τόσο μειώνεται το ποσοστό των ατόμων που παραμένουν στα χωριά της υπαίθρου. Ιδιαίτερα μείωση παρουσιάζεται στις ηλικίες άνω των 20 ετών και μέχρι τα 49. Από την ηλικία των 50 και μετά παρουσιάζεται αύξηση διαμονής σε αγροτικές περιοχές. Στο σύνολο δε του πληθυσμού, τα άτομα που διαμένουν στην ύπαιθρο και είναι άνω των 50 ετών ανέρχονται σε 27,5%.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει και το μορφωτικό επίπεδο των κατοίκων της υπαίθρου. Από το σύνολο του πληθυσμού άνω των 15 ετών που διαμένει στην ύπαιθρο, το 6,61% δεν πήγε ποτέ σχολείο, το 16,24% δεν τελείωσε το δημοτικό ενώ μόλις το 35,25% τελείωσε το δημοτικό. Στο λύκειο φοίτησε το 22,12% ενώ κολέγιο και πανεπιστήμιο πήγε μόλις το 4,08% και 2,72% αντίστοιχα.

Οι περιορισμένες επιλογές για επαγγελματική απασχόληση και ψυχαγωγία στην ύπαιθρο αποτελούν τους κυριότερους μοχλούς ώθησης τους νέους προς τις πόλεις. Ταυτόχρονα, σημαντικός λόγος εγκατάλειψης της υπαίθρου παρουσιάζονται τα προβλήματα στην ιατροφαρμακευτική περίθαλψη. Αναφέρεται ενδεικτικά ότι

μόλις ένα υποτυπώδες νοσοκομείο και ένα ασθενοφόρο εξυπηρετούν πολλά χωριά, ενώ φαρμακεία δεν υπάρχουν σε όλα τα χωριά. Η έλλειψη υποδομής μέσω μόνρφωσης καθώς και η υφιστάμενη κατάσταση του οδικού δικτύου που εμποδίζει την εύκολη πρόσβαση σε χώρους εργασίας, είναι το ίδιο σημαντικοί λόγοι απουσίας των νέων από την ύπαιθρο. Ταυτόχρονα, στις ορεινές και ημιορεινές περιοχές οι πιθανότητες εξεύρεσης μιας γραφειακής εργασίας είναι ελάχιστες, αφού οι περισσότερες θέσεις εργασίας είναι χειρωνακτικής και τεχνικής φύσεως και δεν προσφέρονται για νέους που έχουν σπουδάσει. Η αγορά δε είναι τόσο περιορισμένη, που λειτουργεί αποτρεπτικά για όσους νέους έχουν όραμα για επιχειρηματικές δραστηριότητες.

Ως αποτέλεσμα της εγκατάλειψης της υπαίθρου, η απασχόληση στον τομέα της γεωργίας, της κτηνοτροφίας, της δασοκομείας και της αλιείας έχει μειωθεί αισθητά. Ενώ το 1990 στους προαναφερθέντες τομείς απασχολείτο το 12% του συνολικού ενεργού εργατικού δυναμικού, σήμερα απασχολείται μόλις το 7%, δηλαδή 23.400 άτομα.

Ανησυχίες προκαλεί και το γεγονός του αισθήματος ικανοποίησης των ατόμων που εξασκούν τα επαγγέλματα τα οποία προσφέρονται κυρίως στην ύπαιθρο. Κατά μέσο όρο, το 50% των γεωργών και κτηνοτρόφων/πτηνοτρόφων δηλώνουν είτε καθόλου ικανοποιημένοι, είτε όχι και τόσο ικανοποιημένοι από το επάγγελμά τους. Και οι λόγοι; Η σκληρή δουλειά που απαιτεί το επάγγελμα, η αστάθεια στα εισοδήματα αλλά και τα χαμηλά εισοδήματα, το ψηλό κόστος παραγωγής αλλά και ο πολύς χρόνος που απαιτείται να αφιερώσουν.

Είναι, όμως, η κατάσταση το ίδιο άσχημη και ανησυχητική και στην Ευρώπη ή είναι αποκλειστικό μειονέκτημα της Κύπρου; Με βάση την έρευνα της RAI, στην Ευρώπη κατά την περίοδο 1990-1997 παρουσιάστηκε πτώση 19% στον αριθμό των γεωργοκτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων ενώ την ίδια περίοδο μειώθηκε το μερίδιο των νέων αγροτών στο σύνολο των αγροτών από 8,7% σε 7,63%. Το 55% δε των ιδιοκτητών γεωργοκτηνοτροφικών μονάδων είναι άνω των 55 ετών και 33% άνω των 65 ετών.

Για τη διεξαγωγή της έρευνας η RAI Consultants ακολούθησε ποιοτική έρευνα με 6 εις βάθος συνεντεύξεις με νέους που ζουν στις αγροτικές περιοχές και 2 με νέους που έχουν μετακινηθεί σε αστικές περιοχές. Για την ποσοτική έρευνα λήφθηκαν 450 συνεντεύξεις, με νέους που ζουν στην ύπαιθρο και 50 συνεντεύξεις με άτομα που εγκατέλειψαν την ύπαιθρο. Ταυτόχρονα συλλέγηκαν στοιχεία και πληροφορίες για τα ερευνητικά προγράμματα στην Κύπρο, την Ελλάδα και την ΕΕ.

Κυπρούλα Παπαχριστοδούλου

Φιλελεύθερος 16/05/2003